

***KOMUNITNÝ PLÁN
SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE SIKENIČKA
2024 - 2028***

Príhovor starostky obce Sikenička

Úvod

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

- 1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
- 1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov
- 1.3. Analýza sociologických a demografických údajov
 - 1.3.1 Obyvateľstvo
 - 1.3.2 Školstvo
 - 1.3.3 Zdravotníctvo
 - 1.3.4 Služby
 - 1.3.5 Nezamestnanosť
 - 1.3.6 Sociálne znevýhodnené skupiny
- 1.4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
- 1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb
- 1.6. SWOT analýza v sociálnej oblasti

2. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

- 2.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb
- 2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
- 2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Záver

Prílohy

Použitá literatúra

- Národné priority rozvoja sociálnych služieb – MPSVR SR (2009)
- Komunitné plánovanie sociálnych služieb – PHDr. Woleková, SOCIA (2004)
- Zákon NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách v znení neskorších právnych predpisov
- www.statistics.sk

Prihovor starostky obce Sikenička

Obec Sikenička v súlade s § 80 zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách vydáva tento Komunitný plán, ktorý je dlhodobým strategickým dokumentom pre oblasť sociálnej práce a starostlivosti o občana. V tomto sociálne exponovanom období je premyslená stratégia vychádzajúca z precízne uskutočnených rozborov a prieskumov, pre prácu v teréne rozhodujúca. Dokázali sme zadokumentovať najpodstatnejšie problémy s ktorými sa naša obec stretáva a zadefinovať východiská, ktoré je, na základe finančných možnosti obce potrebné realizovať, aby sa dalo hovoriť o cieľavedomej a komplexnej sociálnej starostlivosti o občanov obce. Obec zaostáva v oblasti sociálnej prevencie a konkrétnej starostlivosti o občanov, ktorí sociálnu službu, či poradenstvo nevyhnutne potrebujú. Je nevyhnutné prijať systémové opatrenia, ktoré by zmenili trend starnutia a postupom času otočili v prospech občanov v rannom, ale predovšetkým v staršom veku. Prihovám sa k Vám aj touto cestou predstavením Komunitného plánu sociálnych služieb obce Sikenička, ktorý bol spracovaný v tomto roku v zmysle Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktorý je platný od 1.1.2009. Komunitný plán je metóda, pomocou ktorej môžeme plánovať obsah a rozsah sociálnych služieb tak, aby zodpovedali špecifikám našej obce a potrebám našich občanov. Našou snahou je, aby sme postupne v ďalšom období zabezpečovali úlohy a ciele stanovené v Komunitnom pláne sociálnych služieb. Vďaka komunitnému plánu sa nám bude dariť adresnejšie a efektívnejšie využívať financie obecného rozpočtu pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to potrebné a dôležité. Dokument je podkladom nielen pre odborníkov, ale pre všetkých obyvateľov obce.

Tímea Kálaziová
starostka obce

Úvod

Vývoj spoločnosti zavádza do praxe nové pojmy, nové technológie, nové prístupy. Celá spoločnosť prechádza vývojovým procesom, ktorý si vyžaduje tempo doby. V tejto súvislosti sa do praxe zavádza aj pojem „komunitné plánovanie“, hoci jeho obsah rozhodne nie je novinkou.

Zmyslom komunitného plánovania najmä v obciach je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným, koordinovaným postupom. Výsledkom komunitného plánovania by mala byť odpoveď na otázky typu:

- Aké sociálne služby treba vytvoriť?
- Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú starostlivosť?
- Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb?

Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej súdržnosti všetkých obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a skupín. Komunitný plán obce sa vypracúva v súlade s národnými prioritami rozvoja sociálnych služieb s ohľadom na miestne špecifiká a potreby a je prílohou PHSR obce Sikenička.

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5 skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),
2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladzovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),
3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčitateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),
4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),
5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, pracovňa, stredisko osobnej hygieny).

Štát priamo v § 80, odsek 2 zákona 448/2008 Z. z. o sociálnych službách ukladá obci vypracovanie a schválenie komunitného plánu sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadní miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných na území obce a určí personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na ich zabezpečenie.

MPSVR SR v marci 2021 vydalo Národné priority rozvoja sociálnych služieb ako záväzný dokument, vypracovaný v súlade so zákonom slúžiaci ako nástroj štátnej politiky rozvoja sociálnych služieb a taktiež systémovým vyjadrením záujmov, úloh a podporných opatrení vlády SR v tejto oblasti. Národné priority rozvoja sociálnych služieb sú odzrkadlením reálnej situácie poskytovania sociálnych služieb v SR (najmä ich nedostupnosť, nedostatočné materiálne technické zabezpečenie, personálne podmienky poskytovania sociálnych služieb) a vychádzajú z potrieb identifikovaných v rámci SR a zároveň z priorít Európskeho spoločenstva (dostupnosť, prístupnosť sociálnych služieb, ich finančná udržiateľnosť).

Cieľom a účelom NPRSS je cyklicky pozitívne ovplyvňovať rozvoj sociálnych služieb v Slovenskej republike, a to cestou definovania politiky smerovania sociálnych služieb na národnej úrovni a následne formulovania základných priorít tohto rozvoja a predpokladov na dosiahnutie týchto priorít. Obce a mestá vypracovávajú a schvaľujú svoje komunitné plány sociálnych služieb na základe NPRSS a vyššie územné celky vypracovávajú a schvaľujú koncepcie rozvoja sociálnych služieb na základe NPRSS a komunitných plánov obcí vo svojom územnom obvode (§ 83 ods. 3 zákona o sociálnych službách). Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z. z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy: Podľa § 80 zákona 448/2008 Z. z. – Pôsobnosť obce-

Obec

a, vypracúva, schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode

b, utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja

c, je správnym orgánom v konaniach o

1, odkázanosti na sociálnu službu

- v zariadení pre seniorov

- v zariadení opatrovateľskej služby

- v dennom stacionári

- v odkázanosti na opatrovateľskú službu

- v odkázanosti na prepravnú službu

- a ďalšie

d, vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu

e, poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

1. sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízkoprahovom dennom centre

2. sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári

3. opatrovateľskej služby

4. prepravnej služby

5. odľahčovacej služby

f, poskytuje základné sociálne poradenstvo

g, môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

h, uzatvára zmluvu

1. o poskytovaní sociálnej služby

2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku

sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby

3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.

1. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
2. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti....

Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a, vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.
2. Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje najmä:

- analýzu stavu poskytovaných sociálnych služieb v územnom obvode obce
- analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnej služby
- analýzu sociologických údajov a demografických údajov v územnom obvode obce
- určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb
- časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb
- spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Cieľom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- a. posilňovať sociálnu súdržnosť všetkých obyvateľov obce
- b. predísť sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín
- c. opäť vtiahnuť do života komunity tých, ktorí stoja na jej okraji .

1.3. Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov.

Poloha obce:

Obec leží vo východnej časti Podunajskej nížiny na západnom úpätí Ipeľskej pahorkatiny na ľavom brehu Pereckého kanála. Západnú časť územia tvoria močaristé lužné územia s aluviálnymi lasmi. Nadmorská výška územia sa pohybuje od 119 do 230 m, stred obce je v nadmorskej výške 125 m n. m. Pahorkatiny vo východnej časti územia sú tvorené neogénnymiorskými ložiskami. Obec hraničí na severe s obcami Čata a Zalaba, na východe s obcami Salka, Horný chotár a Malé Kosihy, na juhu s obcami Salka a Pavlová a na juhu a západe s obcou Bíňa.

Vznik obce:

Obec bola osídlená už v neolite. Archeologické nálezy dokumentujú okrem iného osídlenie z volútskej a lengyelskej kultúry, nálezy z doby bronzovej a z obdobia avarského kaganátu v 8. storočí.

Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1135, kde sa spomína ako Garmoth, neskôr Gormoth. Iný prameň spomína prvú písomnú zmienku z roku 1248, kde sa spomína ako Yarmat, keď ho vlastnili Hontpázmányovci. V roku 1664 sa volala Kis Gyamad a v obci bolo 43 domácností. V roku 1713 obec postihol mor. V roku 1720 bolo v obci 42 domácností. V roku 1828 tu žilo 597 obyvateľov v 89 domoch. V rokoch 1938–1945 ho anektovalo Maďarsko. V 18. storočí obec vlastnili Pálffyovci, ktorí zaviedli chov oviec. Hlavným živobytím bolo vinohradníctvo a chov oviec.

1.3.1. Obyvateľstvo

V súpise tureckých vyberačov daní z roku 1664 je obec zapísaná ako Kis Gyarmad, ktorá patrila do ejáletu (provincia) Nové Zámky, náhije (župa) Hond (Hont), livá (sandžak) Nové Zámky a tímár (beneficium) Esztergom. Bolo tu spísaných 43 domácností. Z tohto dôležitého súpisu sa dozvedáme, že Sikenička bola väčšou obcou a aj čím sa zaoberalo tunajšie obyvateľstvo.

V roku 1720 mala Sikenička 42 domácností, teda menej ako v tureckom súpise z roku 1664, čo môžeme pripísať na vrub predchádzajúcich dramatických udalostí. To sa už obec dostala späť do vlastníctva Pálffyovcov a boli pričlenené domíniu Bátorové Kosihy. Potom sa už Sikenička mohla pokojne rozvíjať ako poddanská obec Pálffyovcov, navyše obdobie náboženskej intolerancie sa jej nedotkla. Pálffyovci tu zaviedli plemenný chov oviec.

V roku 1828 mala obec 597 obyvateľov. Do roku 1851 mala obec 614 obyvateľov. Ako vyplýva zo základných údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky z roku 2011, obec mala 449 obyvateľov.

Tabuľka č. 1 Obyvateľstvo podľa vekovej štruktúry r. 2011

Vek	Počet	% zastúpenia
Predproduktívny vek 0 – 14	66	14,69%
Produktívny vek 15– 54 muži	136	30,28%

Produktívny vek 15- 59 ženy	124	27,61%
Poproduktívny vek (55+ ženy, 60+ muži)	123	27,39%
SPOLU:	449	100%

Zdroj: ŠÚ SR 2011

Tabuľka č. 2 Vývoj počtu obyvateľov obce Sikenička

Rok	Počet obyvateľov
1828	597
1851	614
1996	473
2001	499
2008	436
2011	449
2014	428
2020	419
2023	438

Zdroj: vlastné zisťovanie

Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce v dôsledku menšieho počtu obyvateľov predproduktívnom veku oproti poproduktívnym môžeme očakávať demografický problém prestarnutie obyvateľstva, ktorý prinesie problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva.

PRÍRASTOK/ÚBYTOK OBYVATEĽOV

Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva predstavuje rozdiel živonarodených a zomrelých za určité obdobie. V posledných rokoch, okrem roku 2019 bol každoročne zaznamenaný prirodzený úbytok obyvateľov. Najvyššiu hodnotu dosiahol v roku 2021, kedy nastal prirodzený úbytok 6 obyvateľov. Prírastok/úbytok obyvateľstva sťahovaním predstavuje rozdiel medzi migračným prírastkom a úbytkom. Počas sledovaných rokov mal kolísavý charakter, takže z tohto pohľadu nemožno určiť jednoznačný vývojový trend. Najviac nových prisťahovaných obyvateľov zaznamenala obec v roku 2014, naopak, najväčší počet odišiel v roku 2020.

Analytická časť:

Rok	Prirodzený prírastok alebo úbytok	Prírastok alebo úbytok sťahovaním	Celkový prírastok alebo úbytok
2013	-5	0	-5
2014	-4	8	4
2015	-4	-6	-10

2016	-4	-3	-7
2017	-3	0	-3
2018	-2	4	2
2019	1	-1	0
2020	-2	-7	-9
2021	-6	2	-4
2022	-4	5	1

Zdroj: Štatistický úrad SR, 2023

• Vývoj obyvateľstva zdroj: Štatistický úrad SR

Údaje - stav k 31.08.2023

Počet domácností: 188

Bytové domy: 1

Počet obyvateľov: 438

Počet prihlásených na trvalý pobyt spolu/ +ktorí nie sú občanmi SR/: 438

Muži: 213

Ženy: 225

Deti do 15 rokov veku: 55

Mladiství od 15 – do 18 rokov veku: 16

Muži produktívny vek: 47

Ženy produktívny vek: 49

Zamestnaní občania:

Nezamestnaní: 4

Aktivačná činnosť: 4

Nezamestnaní muži: 3

Nezamestnaní muži do 40 rokov veku: 1

Nezamestnané ženy: 1

Nezamestnané ženy do 40 rokov veku: 1

Občania s ukončenou ZŠ: 116

Občania s ukončeným SŠ 236

Občania s ukončeným VŠ: 27

Bez zadaného vzdelania: 6

Osamote žijúci seniori: 7

Domácnosti bez prístupu pitnej vody: 4

Domácnosti bez prístupu elektriny: 2

Domácnosti s ústredným kúrením: 69

Počet občanov imobilných: 5

Materská dovolenka: 4

Občania maďarskej národnosti: 389

Občania slovenskej národnosti: 43

Iná národnosť: 6

Zdroj: vlastné zisťovanie

1.3.2. Školstvo

Obec je zriaďovateľom Materskej školy s VJM Sikenička, s celodennou starostlivosťou. V MŠ je jedna trieda s vyučovacím jazykom maďarským, ktorú spolu navštevuje 10 detí (k 30.09.2023). O ich výchovu sa starajú dve učiteľky. V MŠ nie je prípravná trieda. Počet detí navštevujúcich MŠ sa výrazne nemení. Miestnu MŠ navštevujú iba deti z obce

Vývoj počtu žiakov v MŠ v jednotlivých obdobiach znázorňuje nasledovná tabuľka:

Školský rok Počet žiakov

2006 / 2007 14

2007 / 2008 18

2008 / 2009 17

2009 / 2010 17

2010 / 2011 12

2011 / 2012	18
2012 / 2013	16
2013 / 2014	20
2014 / 2015	17
2015 / 2016	17
2016 / 2017	16
2017 / 2018	?
2018 / 2019	20
2019 / 2020	15
2020 / 2021	9
2022 / 2023	9
2023/2024	13

Zdroj: Obecný úrad Sikenička

Základná škola – základné školy navštevujú deti v obciach v okolí : Štúrovo (22 km), Kamenín (10 km), Keť (16 km).

1.3.3. Zdravotníctvo

Zdravotnícke zariadenia sa v obci nenachádzajú, obyvatelia vyhľadávajú tieto služby v mestách a obciach : Želiezovce (19 km), Pohronský Ruskov (9 km), Nové Zámky (49 km), Levice (45 km), Štúrovo (22 km).

1.3.4. Služby

V obci všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v *obci* a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce.

Tabuľka č. 1 Odvetvová štruktúra subjektov pôsobiacich v obci

Odvetvie	Počet prevádzok
Poľnohospodárstvo	3
Maloobchod	3
Výrobná činnosť	0
Služby	2
Verejná služba	0

Zdroj: Vlastné zisťovanie

Miera ekonomickej aktivity je v obci nízka, nakoľko možnosť zamestnať sa v priemyselných parkoch napr. v Nových Zámkoch a Leviciach je kvôli vzdialenosti problémová.

1.3.5. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v širšom okolí, dochádzajú denne za prácou, v poľnohospodárstve a v zahraničí.

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. K dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktoré pracujú v zahraničí.

Z dostupných informácií ÚPSV a R bol zostavený prehľad o miere nezamestnaných ku dňu 09.09.2021

Rok:	Počet obyvateľov:	Počet uchádzačov o zamestnanie:
2011	449	71
2015	436	61
2021	438	8

Uvedené údaje poukazujú na nástup celosvetového trendu, na jednej strane pozitívny, že sa znížila nezamestnanosť, ale na druhej strane odliv obyvateľstva za prácou z nášho územia. V dôsledku tejto skutočnosti obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji ekonomiky a preto by sa mali podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

1.3.6. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach. Celkový počet obyvateľov komunity má trvale klesajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobslužbe a zdravotného postihnutia. Údaje sme získali z vlastného zisťovania.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

- a) seniori
- b) nezamestnaní
- c) deti a mládež
- d) zamestnanci s nízkym vzdelaním
- e) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

SENIORI

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli vek rozhodný pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity, je možné charakterizovať túto skupinu týmito spoločnými prejavmi:

- predlžovanie individuálneho aj priemerného veku
- nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci
- vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny
- stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Občania nad 60 rokov tvoria najväčšiu skupinu odkázanú alebo perspektívne odkázanú na sociálne služby, čo znamená, že ku dňu 31.08.2023 sme evidovali 114 obyvateľov nad 60 rokov.

Obec by privítala možnosť rekonštrukcie staršej budovy na multifunkčný komunitný dom, ktorého údržbu by vedela materiálno – technicky podporovať. Komunitný dom by zabezpečoval základné životné potreby: výdaj stravy, pracovňa, hygienický blok, klub pre seniorov, ambulantnú zdravotnú a sociálnu starostlivosť. To sú minimálne štandardy vybavenosti obce pre seniorov.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba je starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah ich poskytovania je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu, ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Celodenné poskytovanie opatrovateľskej služby sa zatiaľ neposkytuje. Pritom vzrastá počet občanov, ktorí by potrebovali opatrovateľské služby, ale v inom rozsahu a sortimente.

NEZAMESTNANÍ a ZAMESTNANCI S NÍZSKYM VZDELANÍM

V spolupráci s ÚPSV a R Nové Zámky obec organizuje verejnoprospešné práce alebo menšie obecné služby. V rámci tejto činnosti podporuje udržiavanie pracovných návykov u osôb, ktoré majú problém uplatniť sa na trhu práce.

DETI A MLÁDEŽ

Pre športové vyžitie detí najmä v čase osobného voľna obec má k dispozícii iba detské ihrisko. Obec by privítala možnosť výstavby multifunkčného ihriska, prípadne workout parku.

ZDRAVOTNE POSTIHNUTÍ

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Z hľadiska charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do 5 základných kategórii:

- mentálne a psychické postihnutia
- zmyslové postihnutia
- postihnutia pohybového aparátu
- kombinované postihnutia
- ostatné postihnutia (mnohé majú charakter civilizačných ochorení)

Každá z uvedených kategórií postihnutí má rozdielne dopady na sociálne následky postihnutia a tým aj na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V budúcnosti by sme uvítali možnosť vytvorenia chránenej dielne, prípadne sociálny podnik pre zamestnanie zdravotne postihnutých osôb, ak o to bude záujem zo strany obyvateľov.

V obci je zabezpečený bezbariérový prístup do budovy obecného úradu, kultúrneho domu a miestnych potravín.

OBČANIA SO SOCIÁLNYMI A SPOLOČENSKÝMI PROBLÉMAMI

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. K tejto sociálnej skupine zaradíme:

- občanov bez prístrešia
- občania prepustení z výkonu trestu odňatia slobody a ústavu na výkon väzby
- dlhodobo nezamestnaní občania
- občania spoločensky neprispôsobiví
- závislí občania
- rómska komunita

V obci nežije rómske etnikum. Vzhľadom k rôznorodosti ostatných skupín a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupiny a zvlášť niektorých jej kategórií len odhadnúť.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách.

Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

1.4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu

zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor.

Obec participuje do budúcnosti na zabezpečovaní stravovania a výdaja stravy, najmä z radov dôchodcov, ak o ňu v budúcnosti bude prejavovaný záujem.

Obec poskytuje najmä tieto sociálne služby:

- základné poradenstvo v oblasti sociálnych služieb
- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- návštevy jubilujúcich starších občanov (90, 95, 100-sté narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov (vianočné posedenia)
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia....).

1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Sikenička v budúcnosti nepočíta s nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku.

Základné sociálne služby pre potreby obyvateľov obce sa zatiaľ neposkytujú v obci, ale sú zabezpečené v dostupných zariadeniach. Blízke obce sa nachádzajú sociálne zariadenia v Pohronskom Ruskove a v Želiezovciach. Veková štruktúra obyvateľstva nám ukazuje demografický problém blízkej budúcnosti – prestarnutie obyvateľstva a tým súvisiaci sociálny problém. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

1. rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
 - a, poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
 - b, nepriaznivého zdravotného stavu,
 - c, dovŕšenia dôchodkového veku,
 - d, zariadenie opatrovateľskej služby - terénnej sociálnej služby
 - e, jedáleň pre dôchodcov, prípadne denný stacionár pre seniorov
 - f, rozšírenie činnosti klubu dôchodcov a klub pre mládež
2. vybudovanie cyklotrasy – zabezpečenie aktívneho športového vyžitia starších občanov najmä s ohľadom na ich bezpečný presun medzi susednými obcami
3. rekonštrukcia centra obce so zameraním na vybudovanie relaxačnej a oddychovej zóny – parková zeleň, lavičky....
4. dobrovoľné rekonštrukčné práce podporou dotácií a grantov na verejných priestranstvách v rámci komunit osôb odkázaných na pomoc, aby sa u nich vytvoril pocit zodpovednosti a potreba začlenenia sa do spoločenského života v obci
5. dobudovanie športového areálu – aktivita pre mládež vo voľnom čase

1.6. SWOT analýza v sociálnej oblasti

Silné stránky:

- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- záujem komunity obce a jej oficiálnych zložiek o rozvoj sociálnej oblasti

- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- klúd vidieckeho prostredia

Slabé stránky:

- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov z obce, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb
- migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
- nepriaznivý demografický vývoj
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb
- absencia terénnej sociálnej práce
- migrácia mladej generácie
- nedostatok dopravnej infraštruktúry
- vysoký index starnutia obyvateľstva

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- organizácia spoločenských akcií
- podpora mladého obyvateľstva

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb.
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- nízke príjmy seniorov im neumožnia platiť za služby

2. Ciele a priority rozvoja sociálnych služieb

2.1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

Národné priority rozvoja sociálnych služieb sa orientujú na tieto základné oblasti:

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb
- b) rozvoj ambulantných sociálnych služieb a pobytových sociálnych služieb v zariadení s denným a týždenným pobytom
- c) vzdelávanie zamestnancov v oblasti sociálnych služieb

Obec Sikenička sa snaží naplňovať tieto priority nasledovne:

- zabezpečuje najmä podporu opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí
- v prípade potreby zabezpečenia poskytovania sociálnej služby v blízkosti obce – zariadenia pre seniorov Štúrovo, Salka, Želiezovce,
- rozšíriť možnosť poskytovania stravovania starších osôb, napr. denný stacionár pre seniorov
- pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami preskúmať možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi, aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom
- aktivitami podporiť spoločensky neprispôsobivých obyvateľov na začlenenia do spoločenského života v obci a vytvoriť u nich pocit zodpovednosti k spoločenským hodnotám
- klub dôchodcov

2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Sikenička úzko participuje na PHSR obce Sikenička 2015 – 2022. Čiastkovým cieľom je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohrozené je potrebné túto požiadavku zahrnúť do programového rozpočtu na roky 2023 – 2025 (podľa komunitného plánu na roky 2023 – 2025). Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania a uchádzať sa o pomoc cez projekty z prostriedkov Európskej únie určenej na tento cieľ.

2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Významnú úlohu v procese komunitného plánovania zohrávajú najmä miestni obyvatelia. Od nich sa očakáva, že vyjadria svoje požiadavky vo sfére poskytovania sociálnych služieb, a teda aj komunitného plánovania. Tento plán budú priebežne monitorovať, zodpovedne posudzovať a vytvárať aj jeho finančné zabezpečenie.

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá poverený pracovník
- ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložení návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení.

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb.

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Sikeničke minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

Záver

Sociálna služba je činnosť poskytovaná ľuďom v nepriaznivej sociálnej situácii, podpora pri sociálnom začleňovaní a ochrane pred sociálnym vylúčením s cieľom umožniť im zapojenie do bežného života v spoločnosti. Práve komunitné plánovanie by malo dať odpoveď na otázky: „Koľko a aké služby je potrebné v danej komunite vytvoriť, ako majú byť lokalizované, aké ľudské a finančné zdroje máme k dispozícii?“. Určite je prínosom prístup štátu, že vytvára legislatívny rámec na presun kompetencií v danej oblasti. No zároveň je potrebné upozorniť na nedostatočné finančné krytie daného zámeru zo strany štátu. Obec preto musí využívať aj iné zdroje financovania.

Je na samospráve, ako zabezpečí svoje poslanie vytvoriť pre občanov miesto pre dôstojný a plnohodnotný život.

Sikenička, september 2023

Dokument bol prerokovaný a schválený na Obecnom zastupiteľstve
dňa

.....
Tímea Kálaziová
starostka obce